

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. w stanie spoczynku E. K.-A. po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 8 lipca 2022 roku wniosku pełnomocnika wnioskodawcy o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym na podstawie art. 626 § 2 k.p.k., art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. i art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze *a contrario*

postanowił:

wniosku nie uwzględnić i odmówić przyznania adw. W. J. kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu toczącym się przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. II DIZ 54/21 (I DI 26/21).

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 1 czerwca 2022 roku, złożonym pierwotnie w Sądzie Rejonowym w B., pełnomocnik wnioskodawcy H. K. – adw. W. J. wniósł o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu toczącym się przed Sądem Najwyższym pod sygn. II DIZ 54/21 (I DI 26/21). Oświadczył jednocześnie, iż koszty nie zostały opłacone w całości ani w części.

Adw. W. J. został wyznaczony pełnomocnikiem z urzędu H. K. do ewentualnego sporządzenia i wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia przez Sąd Rejonowy w K. (k. 3). Na mocy powyższego pełnomocnictwa adw. W. J. złożył do Sądu Rejonowego w K. subsydiarny akt oskarżenia m. in. przeciwko prokurator

E. K.-A.. Pełnomocnik skierował także wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej wskazanej prokurator. Zainicjowane w ten sposób postępowanie immunitetowe prowadzone przez Sąd Najwyższy w pierwszej instancji zakończyło się nieuwzględnieniem wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator E. K.-A.. W toku posiedzenia nie uczestniczył adw. W. J., jego aktywność ograniczyła się do wywiedzenia zażalenia na uchwałę odmawiającą uchylenia immunitetu. Rozpoznający zażalenie Sąd Najwyższy orzekający w drugiej instancji zaskarżoną uchwałę uchylił i postępowanie immunitetowe umorzył z uwagi na zaistnienie bezwzględnej przesłanki odwoławczej, a to braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Powodem powyższej decyzji było stwierdzenie braku statusu pokrzywdzonego przez H. K., co determinowało ustalenie dotyczące niemożności przyznania mu uprawnień oskarżyciela subsydiarnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek adw. W. J. nie zasługiwał na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż udzielenie pomocy prawnej przez adwokata polega na przystąpieniu do czynności zmierzających do poprawy lub ochrony sytuacji prawnej osoby, której udzielana jest pomoc. Przewidziany przy tym w art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze obowiązek Skarbu Państwa ponoszenia kosztów nieopłaconej przez strony pomocy prawnej z urzędu (art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k.) dotyczy pomocy "udzielonej" (postanowienie SN z 24 maja 2005 r., I KZP 15/05, OSNKW 2005, nr 7-8, poz. 60).

Ustanowienie pełnomocnika z urzędu przez prezesa sądu należy oceniać jako decyzję, na skutek której pełnomocnik nabywa legitymację do procesu. W kwestii tej poczynić jednak należy istotne dla niniejszej sprawy zastrzeżenie, bowiem w przypadku, gdy brak legitymacji do procesu dotyczy strony postępowania, może to spowodować daleko idące konsekwencje polegające na umorzeniu postępowania. Nastąpi to właśnie w sytuacji, gdy czynności oskarżycielskie w sprawie prywatnoscargowej lub wywołanej subsydiarnym aktem oskarżenia podejmie osoba, która w danej sprawie nie jest pokrzywdzonym. Skoro zatem

pełnomocnik nabywa legitymację do procesu wskutek pełnomocnictwa (udzielonego przez stronę lub wyznaczenia z urzędu), to w sytuacji, w której osoba, w imieniu której występuje, nie ma legitymacji do procesu, nie posiada jej również ów procesowy przedstawiciel.

Powyższy wywód istotnie przekłada się na konsekwencje związane z działaniem pełnomocnika. Zasadniczym bowiem celem objęcia niektórych czynności procesowych przymusem adwokacko-radcowskim jest to, aby czynność prawna nim objęta miała charakter skuteczny i zasadny. Przez skuteczność należy rozumieć możliwość „oddania sprawy pod sąd”, tj. nadania biegu sprawie i uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia. Natomiast zasadność to możliwość osiągnięcia zamierzonych przez stronę celów, tj. rozstrzygnięcia zgodnego z interesem reprezentowanej strony. Instytucja realizuje się na dwóch równoległych płaszczyznach: formalnej oraz merytorycznej. Innymi słowy, chodzi o uczynienie zadość rygorom co do kształtu formy pisma procesowego oraz zapewnienia mu odpowiedniego poziomu intelektualnego (P. Misztal, *Strona redakcyjna* (w:) *Przymus adwokacko-radcowski w polskim procesie karnym*, Warszawa 2020, s. 96). Nie oznacza to oczywiście wymogu uwzględnienia żądania zawartego w złożonym piśmie procesowym, a jedynie istnienie takiej prawnej możliwości.

Odnosząc powyższe do meritum niniejszej sprawy zważyć należy, że zainicjowanie postępowania immunitetowego przez adw. W. J. było czynnością prawnie nieskuteczną z uwagi na brak wystąpienia formalnych podmiotowych podstaw po stronie jego mocodawcy do złożenia wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora za czyn z art. 231 k.k. Istnienie wymogu, aby wniosek taki podpisał adwokat lub radca prawny będący pełnomocnikiem (art. 135 § 3 ustawy Prawo o prokuraturze) związane jest ze szczególnymi wymogami jakie stawia się temu pismu. Zakłada się, że podmiot fachowy jest w stanie ocenić wstępną możliwość wystąpienia z owym wnioskiem.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie przyjmuje się, iż **wniesienie niedopuszczalnej skargi przez pełnomocnika wyznaczonego przez sąd nie jest udzieleniem pomocy prawnej w rozumieniu art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze. Skarb Państwa nie może więc w takiej sytuacji ponosić finansowych skutków podejmowania przez podmiot fachowy**

czynności prawnie niedopuszczalnych (vide postanowienia SN z dni: 17 lutego 2005 r., IV KK 418/04, OSNwSK 2005, nr 1, poz. 387; 31 stycznia 2006 r., IV CSK 174/05, LEX nr 1103823; 27 sierpnia 2008 r., IV KK 271/08, OSNwSK 2008, nr 1, poz. 1710; 24 kwietnia 2007 r., IV KK 98/07, Prok. i Pr. 2007, nr 10, poz. 20; 27 sierpnia 2008 r., IV KK 271/08, OSNwSK 2008, nr 1, poz. 1710; 10 kwietnia 2014 r., SDI 10/14, LEX nr 1459165; por. także J. Gudowski, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. T. Ereciński, Warszawa 2012, s. 557; M. Gawryluk, *Prawo o adwokaturze. Komentarz*, Warszawa 2012, art. 29).

Wniesienie przez profesjonalnego pełnomocnika z urzędu wniosku, który jest niedopuszczalny z uwagi na brak legitymacji do procesu, w żaden sposób nie uzasadnia przyznania za tę czynność wynagrodzenia. Stąd też Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku adw. W. J. o przyznanie wynagrodzenia za czynności przed Sądem Najwyższym w postępowaniu immunitetowym.

a.s.